

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДЛІТКІВ

Зозуля Олена

У сучасному суспільстві інформаційний простір зазнає стрімких змін, що зумовлені розвитком цифрових технологій та глобальною діджиталізацією. Особливе місце в цьому процесі займають соціальні мережі, які стали невід'ємною частиною повсякденного життя підлітків. Вони виконують не лише комунікативну функцію, але й виступають ключовим середовищем соціалізації, самовираження та формування світогляду молоді. Підлітковий вік є сенситивним періодом розвитку особистості, що характеризується активним пошуком ідентичності, формуванням ціннісних орієнтацій та становленням емоційно-вольової сфери. У цей період значно зростає вплив зовнішнього інформаційного середовища, зокрема соціальних мереж, які виступають джерелом як корисної, так і потенційно деструктивної інформації.

Метою тези є обґрунтування впливу соціальних мереж як чинник формування сучасного інформаційного середовища підлітків.

Соціальні мережі формують специфічне інформаційне середовище, яке характеризується високою швидкістю поширення інформації, її фрагментарністю та емоційною насиченістю. Контент, що споживається підлітками, часто має яскраво виражене емоційне забарвлення, що підсилює його вплив на психіку. Алгоритми соціальних платформ сприяють формуванню так званих «інформаційних бульбашок», у межах яких користувач отримує інформацію, що відповідає його попереднім інтересам та вподобанням. Це обмежує критичне сприйняття реальності та може призводити до викривлення уявлень про світ.

Однією з ключових особливостей впливу соціальних мереж є їхня здатність формувати емоційний стан підлітків (рис. 1). Постійний потік новин, зокрема негативного характеру (війна, катастрофи, соціальні конфлікти), сприяє підвищенню рівня тривожності, емоційної напруженості та інформаційного

перевантаження. Водночас соціальні мережі створюють умови для соціального порівняння, що може негативно впливати на самооцінку підлітків, викликаючи відчуття невпевненості, незадоволеності собою та соціального тиску.

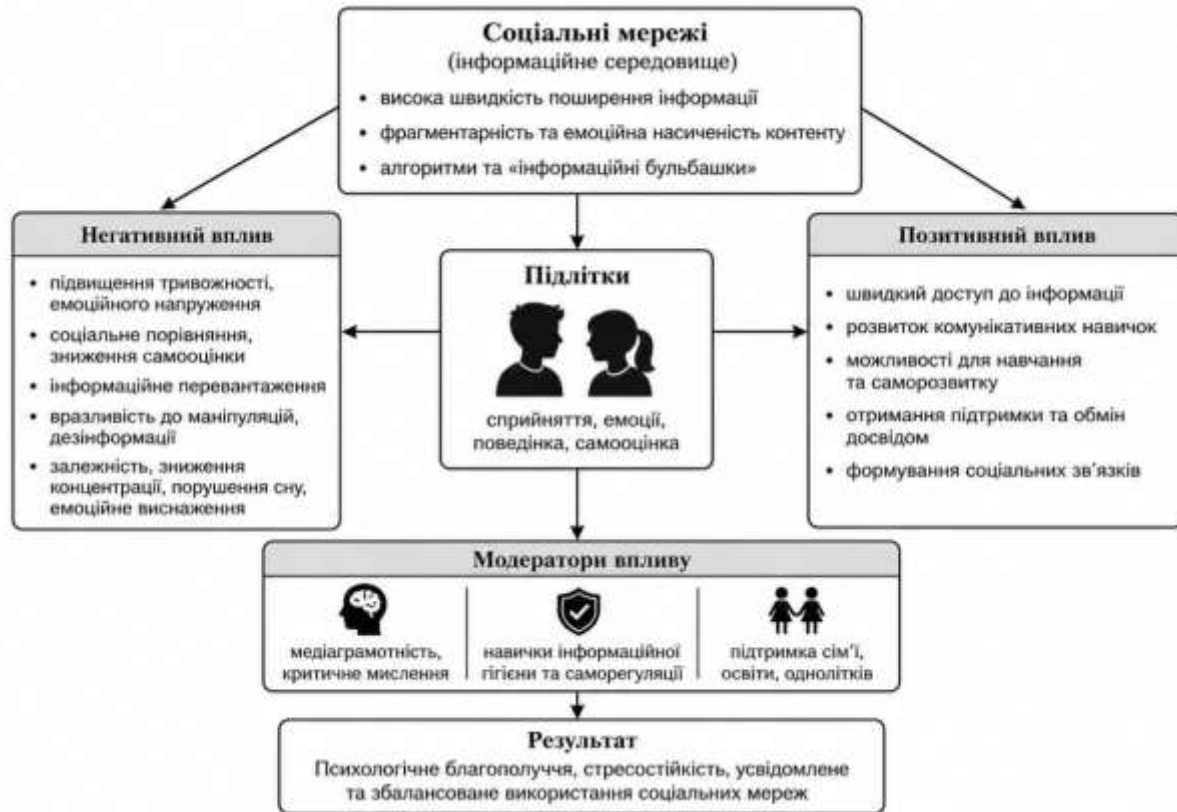

Рис. 1. Модель впливу соціальних мереж на підлітків

Важливим аспектом є те, що підлітки часто не володіють достатнім рівнем критичного мислення та медіаграмотності, що ускладнює процес відбору та оцінювання інформації. У результаті вони стають більш вразливими до маніпулятивного контенту, дезінформації та емоційно провокативних повідомлень. Це, у свою чергу, може спричиняти когнітивний дисонанс, психоемоційне напруження та зниження рівня стресостійкості.

Разом із тим соціальні мережі мають і позитивний потенціал. Вони забезпечують швидкий доступ до інформації, сприяють розвитку комунікативних навичок, розширюють можливості для навчання та саморозвитку. Завдяки соціальним платформам підлітки можуть отримувати підтримку, обмінюватися

досвідом та формувати соціальні зв'язки, що є важливим фактором психологічного благополуччя. Однак баланс між позитивними та негативними аспектами використання соціальних мереж значною мірою залежить від рівня сформованості навичок інформаційної гігієни та саморегуляції. Надмірне використання цифрового середовища може призводити до формування залежності, зниження концентрації уваги, порушень сну та емоційного виснаження.

Таким чином, соціальні мережі виступають потужним чинником формування сучасного інформаційного середовища підлітків, що має комплексний і неоднозначний вплив на їхній розвиток. Вони одночасно відкривають широкі можливості для самореалізації та створюють нові виклики, пов'язані з інформаційним перевантаженням, емоційною нестабільністю та зниженням стресостійкості. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування медіаграмотності, розвитку критичного мислення та навичок усвідомленого використання соціальних мереж. Важливим завданням сучасної освіти є підготовка підлітків до ефективної взаємодії з інформаційним середовищем, що дозволить мінімізувати негативні наслідки впливу соціальних мереж та сприятиме підвищенню їхньої психологічної стійкості.

Отже, соціальні мережі є невід'ємним елементом сучасного інформаційного простору, який суттєво впливає на формування особистості підлітка, його емоційний стан, поведінку та рівень адаптації до умов швидкозмінного світу.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистість у просторі соціальних впливів : монографія. Київ : Либідь, 2018. 320 с.
2. Войскунський О. Є. Психологія Інтернету та кіберпростору. Київ : Академвидав, 2020. 256 с.
3. Крайг Г., Бокум Д. Психологія розвитку : підручник. Київ : Либідь, 2019. 768 с.
4. Маклюен М. Розуміння медіа: зовнішні розширення людини. Київ : Ніка-Центр, 2017. 464 с.
5. Rideout V., Robb M. B. Social Media, Social Life: Teens Reveal Their Experiences. San Francisco : Common Sense Media, 2018. 52 p.